

10 félév, 105 kredit (99 kredit kötelező + 0 kredit kötelezően választható + 4 kredit szabadon választható tantárgy + 2 kr szakdolgozat) + 12 kredit szakmodszertan

[illegible]

K	Bibliai kortörténet 1	BTHBV72					30 v 3							
K	Ószövetségi bevezetés 1	ÓSZBV20					30 v 3							
K	Ószövetségi bevezetés 2	ÓSZBV21						30 v 3						
K	Újszövetségi bevezetés 1	ÚSZBV40					30 v 3							
K	Újszövetségi bevezetés 2	ÚSZBV41						30 v 3						
K	Ószövetségi írásmagyarázat 1	ÓSZBV16		BTHBV72					30 v 2					
K	Ószövetségi írásmagyarázat 2	ÓSZBV17								30 v 2				
K	Újszövetségi írásmagyarázat 1	ÚSZBV36							30 v 2					
K	Újszövetségi írásmagyarázat 2	ÚSZBV37								30 v 2				
K	Egyházismeret	GYKGV68 (BTK-ás kód: TKR014)					15 v 1							
K	Hitvallásismeret 1	DOERV15			30 v 3									
K	Hitvallásismeret 2	DOERV11		DOERV15		30 v 2								
K	Egyetemes egyháztörténet 1	ETRRV50							30 v 2					
K	Egyetemes egyháztörténet 2	ETRRV51		ETRRV50						30 v 2				
K	Egyetemes egyháztörténet 3	ETRRV52		ETRRV51							30 v 2			
K	Magyar egyháztörténet 1	ETRRV54								30 v 2				
K	Magyar egyháztörténet 2	ETRRV55		ETRRV54							30 v 2			
K	Magyar egyháztörténet 3	ETRRV56		ETRRV55								30 v 2		
K	Pásztorálpszichológia	VPPGV44										30 v 2		
K	Lelkigondozói gyakorlat	VPPGV150		VPPGV44									30 v 2	
K	Dogmatika prolegomena	DOERV29		DOERV11				30 v 3						
K	Dogmatika 1	DOERV16		DOERV29					30 v 2					
K	Dogmatika 2	DOERV17		DOERV16						30 v 2				

K	Bevezetés a katechézisbe	VPPGV93		BTHBV70		30	v	3															
K	Gyülekezetpedagógia	VPPGV94		VPPGV93				30	v	3													
K	Vallásdidaktika gyakorlat 1	VPPGV95		BTHBV71									30	é	3								
K	Vallásdidaktika gyakorlat 2	VPPGV96		VPPGV95													30	é	3				
K	Egyházi ének és zenetörténet 1	HIMGV66			30	v	3																
K	Egyházi ének és zenetörténet 2	HIMGV67				30	v	3															
K	Egyházi ének és zenetörténet 3	HIMGV70							30	v	2												
K	Egyházi ének és zenetörténet 4	HIMGV71											30	v	2								
K	Bibliai teológia (Ósz.)	BTHBV73													30	v	4						
K	Bibliai teológia (Újsz.)	BTHBV74															30	v	4				
K	Etika 1	DOERV30		DOERV17												30	v	3					
K	Etika 2	DOERV31		DOERV30														30	v	3			
K	Kollégiumi nevelés és lelkigondozás	VPPGV72									30	v	4										
	Összesítés:	1125	99	90	10	120	11	135	13	120	11	150	12	150	10	120	9	120	11	120	12	0	0
szabadon választható (4 KREDIT)																							
SZV	szabadon választható				30	é	2																
SZV	szabadon választható														15	é	1						
SZV	szabadon választható																15	é	1				
	Összesítés:	60	4	30	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	1	15	1	0	0	0
Szakmódszertan (12 KREDIT)																							
K	Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 1 (Vallásdidaktika I.)	VPPGV97										30	v	2									
K	Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 2 (Vallásdidaktika II.)	VPPGV98												30	é	2							
K	Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 3 (Hitéletre nevelés)	VPPGV99													30	v	2						
K	IKT és kollaborációs tér a hittanoktatásban	VPPGV100															15	é	2				
K	Szakos, szakmódszertani gyakorlatkísérő	VPPGV101																	30	é	2		

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

Szigorlatok

HT BTHBV06 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 1. (ÓSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET ÉS BEVEZETÉS)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV70 – Bibliaismeret 1. HT ÓSZBV20 – Ószövetségi bevezetés 1. HT ÓSZBV21 – Ószövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT BTHBV07 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 1. (ÚJSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET ÉS BEVEZETÉS)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV71 – Bibliaismeret 2. HT ÚSZBV40 – Újszövetségi bevezetés 1. HT ÚSZBV41 – Újszövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT BTHBV08 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV73 – Bibliai teológia (Ósz). HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1. HT ÓSZBV17 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. (HT ÓSZBV18 – Ószövetségi írásmagyarázat 3. HT ÓSZBV19 – Ószövetségi írásmagyarázat 4.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT BTHBV09 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV74 – Bibliai teológia (Úsz.) HT ÚSZBV36 – Újszövetségi írásmagyarázat 1. HT ÚSZBV37 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. (HT ÚSZBV38 – Újszövetségi írásmagyarázat 3. HT ÚSZBV39 – Újszövetségi írásmagyarázat 4.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT DOERV02 – RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV17 – Dogmatika 2.	

			HT DOERV31 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT ETRRV06 – HISTÓRIAI SZIGORLAT (EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET)				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV52 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT ETRRV05 – HISTÓRIAI SZIGORLAT (MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET)				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT BTHBV70 – BIBLIAISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izráel vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség 2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz) 3. Izráel Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs) 4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám) 5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krón) 6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás) 7. Eszter-Jób-Zsoltárok 8. Péld-Préd-Énekek 9. A próféták 1. (Ézs-Jer-JSir) 10. A próféták 2. (Ez-Mal) 11. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek 12. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek) Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról				
Kötelező irodalom:				
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996. Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004. Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), Bibliai iránytű. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
Ajánlott irodalom:				
Dér Katalin – Horváth Pál, Bibliaismeret. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. Herczeg Pál, Érted is, amit olvasol? Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. Pákozdy László Márton, Bibliaiskola. Budapest: Kálvin Kiadó, 2007. C. Westermann – G. Gloege, A Biblia titkai. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.				

HT BTHBV71 – BIBLIAISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. <i>Bibliaismereti kézikönyv</i> alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lekipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az Újszövetségbe 2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet) 3. Szinoptikus evangéliumok: Márk 4. Szinoptikus evangéliumok: Máté 5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei 6. János evangéliuma és a jánosi levelek 7. Bevezetés Pál leveleihez 8. A Római levél, a korinthusi levelezés 9. Pál egyéb levelei 10. A Zsidókhöz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek 11. A Jelenések könyve 12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések) Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása Órai aktivitás				
Kötelező irodalom:				
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996 Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004 C. Westermann – G. Gloege, A Biblia titkai. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997 Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliai iránytű. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
Ajánlott irodalom:				
Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret</i> . Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. Szathmáry Sándor, <i>Bibliaismeret 2</i> . Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.				

HT BTHBV72 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra) 2. Az államiság előtti Izrael 3. Izrael és Júda királyságai 4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Assíria, Babilon, Perzsia) 5. Restauráció (Fogság és visszatérés) 6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.				
Kötelező irodalom:				
Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991. Jagersma, H.: Izráel története 1. Budapest., 1991. Bright, J.: Izráel története. Budapest., 1983. Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003. Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.				
Ajánlott irodalom:				
Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffild, 1993. Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987. Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969. Bright, J.: Izráel története. Budapest., 1983. Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986. Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985. Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973. Jagersma, H.: Izráel története 1. Budapest., 1991. Kákossy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o. Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiaiban. Budapest, 1985. Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998. McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999. Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954. Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o. Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.				

HT ÓSZBV20 – ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készitse az önálló exegetikai munka elkészítésére.				
Kötelező irodalom:				
J.A. Soggin, <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i> , Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999. Karasszon István, <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE/L’Harmattan, 2021				
Ajánlott irodalom:				
N.K. Gottwald, <i>The Hebrew Bible</i> , Philadelphia: Fortress Press, 1987. Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, <i>Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur</i> , Kampen: Kok, 2000. E. Zenger (Hrsg.), <i>Einleitung in das Alte Testament</i> , Stuttgart: Kohlhammer, 1998. Karasszon István, <i>Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára</i> , Komárom, 2006. R. G. Kratz, <i>Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000 T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), <i>Introduction à l’Ancien Testament</i> , Genève: Labor et Fides, 2004 J.J. Collins, <i>Introduction to the Hebrew Bible</i> , Minneapolis: Fortress Press, 2004 H-C. Schmitt, <i>Arbeitsbuch zum Alten Testament</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007 ²				

HT ÓSZBV21 – ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítenie az önálló exegetikai munka elkészítésére.				
Kötelező irodalom:				
J. A. Soggin, <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i> , Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999. Karasszon István, <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021				
Ajánlott irodalom:				
N. K. Gottwald, <i>The Hebrew Bible</i> , Philadelphia: Fortress Press, 1987. Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, <i>Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur</i> , Kampen: Kok, 2000. E. Zenger (Hrsg.), <i>Einleitung in das Alte Testament</i> , Stuttgart: Kohlhammer, 1998. Karasszon István, <i>Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára</i> , Komárom, 2006.				

HT ÚSZBV40 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az Újszövetség hittanoktatói-vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, a szövegtörténetről, a kánontörténetről. A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek megértése is célja a tanegységnek.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: a kanonizációt meghatározó fontosabb tényezők; az eretnokség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a szövegtudomány történetének főbb állomásai; a fontosabb kéziratok; a szövegvariánsok kialakulásának jellegzetes okai; a szöveg meghatározásának főbb szempontjai. A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzettek, az egyes iratok irodalmi és teológiai jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).				
Évközi tanulmányi követelmények:				
• Rendszeres órai részvétel • Referátum (önálló jelentkezés alapján) A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, <i>kézírással elkészítendő</i> az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, <i>könyvenként és fejezetenként</i> , minden fejezetről legalább egy jellegzetes tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot <i>a vizsga elején kell átadni</i> a vizsgáztató tanárnak. Ez <i>meg is tanulandó</i> , a vizsgán el kell tudni mondani <i>az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!</i>				
Kötelező irodalom:				
Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)</i> . Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. D.A. Carson – Douglas Moo: <i>Bevezetés az Újszövetségbe</i> . Budapest: KIA, 2007. Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: <i>Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás</i> . Budapest: Harmat Kiadó, 2008.				
Ajánlott irodalom:				
Újszövetségi bevezetések: Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: <i>Introducing the New Testament: Its Literature and Theology</i> . 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company Benyik György: <i>Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete</i> . Második kötet: <i>Introductio specialis</i> , 1995, Szeged: JATEPress Broer, Ingo: <i>Einleitung in das Neue Testament</i> . 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag Brown, Raymond E.: <i>An Introduction to the New Testament</i> . 1997, New York: Doubleday Budai Gergely – Herczeg Pál: <i>Az Újszövetség története</i> . (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnyomásokkal) Burkett, Delbert: <i>An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity</i> . 2002, Cambridge: Cambridge University Press Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: <i>An Introduction to the New Testament</i> . Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag) Childs, Brevard S.: <i>The New Testament as Canon: An Introduction</i> . 1984, London: SCM Press Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: <i>Arbeitsbuch zum Neuen Testament</i> . (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck deSilva, David A.: <i>An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation</i> . 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos				

Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press

Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler

Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK

Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck

Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia

Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht

Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)

Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)

Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

Wenham, David – Walton, Steve: *Exploring the New Testament. Volume One: A Guide to the Gospels and Acts*. Downers Grove, IL: IVP, 2011.

Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók c. sorozat első négy kötete* (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel

Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin

Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge

Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday

Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press

Linnemann, Eta: *Is There A Synoptic Problem?* Grand Rapids, MI: Baker, 1992. (német eredetije *Gibt es ein synoptisches Problem?* címen jelent meg)

Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat

Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press

Sanders, E.P. – Davies, Margaret: *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.

Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZBV41 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy feladata az Újszövetség lelkészi és vallásanári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben,

alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.
Évközi tanulmányi követelmények:
Referátum (önálló jelentkezés alapján) A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, <i>kézírással elkészítendő</i> az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, könyvenként és fejezetenként, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen meg is tanulandó, a vizsgán el kell tudni mondani az <i>Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!</i> (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)
Kötelező irodalom:
Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története</i> (2005) átdolgozott, második kiadása: <i>Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)</i> . Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben) D.A. Carson – Douglas Moo: <i>Bevezetés az Újszövetségbe</i> . Budapest: KIA, 2007. Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: <i>Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás</i> . Budapest: Harmat Kiadó, 2008.
Ajánlott irodalom:
Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: <i>Introducing the New Testament: Its Literature and Theology</i> . 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company Benyik György: <i>Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete</i> . Második kötet: <i>Introductio specialis</i> , 1995, Szeged: JATEPress Broer, Ingo: <i>Einleitung in das Neue Testament</i> . 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag Brown, Raymond E.: <i>An Introduction to the New Testament</i> . 1997, New York: Doubleday Burkett, Delbert: <i>An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity</i> . 2002, Cambridge: Cambridge University Press Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: <i>An Introduction to the New Testament</i> . 1992, Leicester: InterVarsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: <i>An Introduction to the New Testament</i> . Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag) Childs, Brevard S.: <i>The New Testament as Canon: An Introduction</i> . 1984, London: SCM Press Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: <i>Arbeitsbuch zum Neuen Testament</i> . (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck deSilva, David A.: <i>An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation</i> . 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos Ehrman, Bart D.: <i>The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings</i> . 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press Guthrie, Donald: <i>New Testament Introduction</i> . (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press Kümmel, Werner Georg: <i>Einleitung in das Neue Testament</i> . 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, <i>Introduction to the New Testament</i> . 1975, Nashville: Abingdon Press.) Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: <i>Exploring the New Testament</i> . Vol. 2: <i>A Guide to the Letters and Revelation</i> . 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press Mauerhofer, Erich: <i>Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments</i> . 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler Moffatt, James: <i>An Introduction to the Literature of the New Testament</i> . (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark Dr. Nagy István : <i>Az Újszövetség könyveinek ismertetése</i> . 1995, Nagykőrös: KRE TFK Pröhle Károly: <i>Újszövetségi bevezetés</i> . 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia Roloff, Jürgen: <i>Arbeitsbuch zum Neuen Testament</i> . 1977, Berlin: EVA, 1984, – <i>Neues Testament</i> címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás. Roloff, Jürgen: <i>Einführung in das Neue Testament</i> . 1995, Stuttgart: Philipp Reclam Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: <i>Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments</i> . I.: Die Briefe

des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt

Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht

Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)

Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)

Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter*. 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter

Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermacher's hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen*. 1845, Berlin: bei G. Reimer

Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Valamint: Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók c. sorozat első négy kötete* (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A keresztyénség tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).

Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

HT ÓSZBV16 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV54 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
1Sám 1–12 magyarázata				
A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlannak nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is fölhasználható.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÓSZBV17 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:	
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.	
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:	
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévénként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.	
Kötelező irodalom:	
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.	

HT ÚSZBV36 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV55 – Bibliai kortörténet 2.	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi írásmagyarázathoz (exegézishez) szükséges képesség elsajátítása és elmélyítése. Hittanár szakokon megadott bibliai szöveg magyarázata a Magyarországi Református Egyházban használt bibliafordítások (Károli, RÚF) alapján, kommentárok felhasználásával. A szöveg belső összefüggéseinek feltárása, kortörténeti ismeretek figyelembe vételével, irodalmi jellegzetességeinek és teológiai hangsúlyainak megértése; a szöveg értelmezéséhez kapcsolódó hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség adott textusok megértéséhez. A Korinthusiakhoz írt 1. levél 1-8. fejezetének (1Kor 1-8.) magyarázata a magyar bibliafordítások szövege alapján, az eredeti szövegnek az előadásokon és a kötelező irodalomban megismert többleteivel együtt.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Rendszeres órai részvétel Referátum egy választott kommentárról (önálló jelentkezés alapján) Olvasónapló készítése (Balla Péter tanszékvezető professzor személyes honlapján olvasható szempontok szerint)				
Kötelező irodalom				
A következő, magyar nyelven megjelent kommentárok egyikének ismerete (az előadások anyaga mellett): CSERHÁTI Sándor: <i>Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele</i> . Budapest: Luther, 2008. KÁLVIN János: <i>Az első korinthusi levél magyarázata</i> . Budapest: Kálvin, 2015. TÖKÉS István: <i>A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata</i> . Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.				
Ajánlott irodalom:				
Kommentárok az 1. korinthusi levélhez: Peter ARZT-GRABNER et al.: <i>1. Korinther (Papyrologische Kommentare zum Neuen Testament)</i> . Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2006. C. K. BARRETT: <i>The First Epistle to the Corinthians (BNTC)</i> . London: Black, 1968. Craig L. BLOMBERG: <i>1 Corinthians (NIVAC)</i> . Grand Rapids, MI: Zondervan, 1994. Roy E. CIAMPA — Brian S. ROSNER: <i>The First Letter to the Corinthians (PNTC)</i> . Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2010. Raymond F. COLLINS: <i>First Corinthians (Sacra Pagina)</i> . Collegeville, MN: Liturgical, 1999. Hans CONZELMANN: <i>Der erste Brief an die Korinther (KEK)</i> . Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1981. (2. kiadás; angolul megjelent az első kiadás fordítása a Hermeneia sorozatban, 1975-ben) CSERHÁTI Sándor: <i>Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele</i> . Budapest: Luther, 2008. Gordon D. FEE: <i>The First Epistle to the Corinthians (NICNT)</i> . Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1987. Joseph A. FITZMYER: <i>First Corinthians (Anchor)</i> . New Haven – London: Yale, 2008. Paul GARDNER: <i>1 Corinthians (ZECNT)</i> . Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018.				

David E. GARLAND: *1 Corinthians (BECNT)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2003.
 Richard B. HAYS: *First Corinthians (Interpretation)*. Louisville, KY: John Knox, 1997.
 Jean HÉRING: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Neuchâtel: Delachaux et Niestlé, 1949.
 Richard A. HORSLEY: *First Corinthians (ANTC)*. Nashville, TN: Abingdon, 1998.
 KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*. Budapest: Kálvin, 2015.
 Craig S. KEENER: *1-2 Corinthians (NCBC)*. Cambridge: University Press, 2005.
 Jakob KREMER: *Der Erste Brief an die Korinther (RNT)*. Regensburg: Friedrich Pustet, 1997.
 Friedrich LANG: *Die Briefe an die Korinther (NTD)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1994. (17. kiadás)
 Leon MORRIS: *1 Corinthians (TNTC)*. Nottingham — Downers Grove, IL: IVP, 1985.
 PHEME PERKINS: *First Corinthians (Paideia)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2012.
 David PRIOR: *Pál első levele a korinthusiakhoz (A Biblia ma)*. Budapest: Harmat, 1995.
 Adolf SCHLATTER: *Die Korintherbriefe*. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1953.
 Eckhard J. SCHNABEL: *Der erste Brief des Paulus an die Korinther (HTA)*. Wuppertal: R. Brockhaus, 2006.
 Wolfgang SCHRAGE: *Der erste Brief an die Korinther (EKK)*. 4 kötet. Zürich: Benziger – Neukirchen-Vluyn: Neukirchener, 1991-2001.
 Christophe SENFT: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Genève: Labor et Fides, 1990. (2. kiadás)
 Marion L. SOARDS: *1 Corinthians (NIBC)*. Peabody, MA: Hendrickson, 1999.
 Robert SOMERVILLE: *La première épître de Paul aux Corinthiens (CEB)*. 2 kötet. Vaux-sur-Seine: Edifac, 2001-2005.
 August STROBEL: *Der erste Brief an die Korinther (ZBK)*. Zürich: Theologischer Verlag, 1989.
 Anthony C. THISELTON: *The First Epistle to the Corinthians (NIGTC)*. Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2000.
 TÖKÉS István: *A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*. Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.
 Ben WITHERINGTON III: *Conflict & Community in Corinth*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1995.
 Dieter ZELLER: *Der erste Brief an die Korinther (KEK)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2010.

HT ÚSZBV37 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBV36 – Újszövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az igehirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Kötelező irodalom:

A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

Ajánlott irodalom:

További kommentárok magyar és idegen nyelven

HT GYKGV68 (TKR014)- EGYHÁZISMERET				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni. Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.				
1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)				
2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története				
3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege				
4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata				
5. Egyházunk diakóniája és missziója				
6. A gyülekezet teológiai és ekklezisztikai szempontból				
7. A presbitérium munkája				
8. A gyülekezeti éneklés helyzete				
9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben				
10. Egyház és iskolaügy				
11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”				
12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben				
Kötelező irodalom:				
Dr. Nagy István : A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003				
Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941				
Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000				
Douglass: Új reformáció Budapest 2002				
Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005				
Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.				
Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005				

HT DOERV15 – HITVALLÁSISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Hit és hitvallás. HK 21-24 2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II 3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5 4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX 5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI 6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III 7. A teremtető, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI 8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI 9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34 10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 A <i>Heidelbergi Káté</i> – A Második Helvét Hitvallás. Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melancthon: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deutsch, Gütersloh, 1997 Luther Márton négy hitvallása. Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. Belga Hitvallás. Kolozsvár, 1998. Skót Hitvallás. Kolozsvár, 1999. Westminsteri Hitvallás. Kolozsvár, 1999. Ír Hitvallás, Kolozsvár, 1999. La Rochelle-i Hitvallás, Kolozsvár, 2000. Doedrecht Kánonok, Kolozsvár, 2000. Bekenntnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten. Wuppertal, 1997 Reformierte Zeugnis heute. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.				

HT DOERV11 - HITVALLÁSISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV15 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformatori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák: 1. A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII 2. Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI 3. A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX 4. Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI. 5. A kulcsok hatalma HK 83-85. 6. A bűnbánat és megtérés HK 88-91.				

7. Isten törvénye. HK 92-93. HH XII.
8. A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103
9. A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114.
10. Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII.
11. A hitvallások különleges összefüggései
Évközi tanulmányi követelmények:
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.
Kötelező irodalom:
Szücs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995
<i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i> . Budapest, 1981
Ajánlott irodalom:
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972
Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999
Philip Melancthon: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deutsch, Gütersloh, 1997
<i>Luther Márton négy hitvallása</i> . Budapest, 1983.
Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999
Kálvin János: <i>A Genfi egyház katechéta 1545</i> . Pápa, 1907
Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986
Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997.
<i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998.
<i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999.
<i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999.
<i>Ír Hitvallás</i> , Kolozsvár, 1999.
<i>La Rochelle-i Hitvallás</i> , Kolozsvár, 2000.
<i>Dordrecht Kánonok</i> , Kolozsvár, 2000.
<i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i> . Wuppertal, 1997
<i>Reformierte Zeugnis huete</i> . Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT ETRRV50 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története				
Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszervezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)				
Keresztyénüldözések kora				
Constantinus és utódjainak egyházpolitikája				
Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok				
Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása				
A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése				
A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)				

A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok) A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházzsúrat, keresztes háborúk Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz
Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.
Kötelező irodalom: Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991) Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámin, Bp. Európa, 2011. 1255 A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146. A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191. Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.
Ajánlott irodalom: Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001 Alföldi András: Keresztény császárok, pogány Róma, Attraktor, 2005 Augustinus, Aurelius: Isten városáról, Budapest: Kairosz, 2005 Billings, Malcolm: A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798, Debrecen: Hajja, 2007 Bozsóki Pál Gerő: Keresztes hadjáratok, Szeged: Agapé, 1995 Brandt, Hartwin: Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó, Budapest: Gabo, 2007 Brown, Peter: Az európai keresztyénség kialakulása 200-1000, Budapest: Atlantisz, 1999 Brown, Peter: Szent Ágoston élete, Budapest: Osiris, 2003 Canterbury Szent Anzelm: Filozófiai és teológiai művek I., Budapest: Osiris, 2001 Chadwick, Henry: A korai egyház, Budapest: Osiris, 2003 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: A Nyugat és Bizánc a 8-10. században, Bizantológiai Intézet, 2005 Csohány János: A kereszténység első évezrede: 1073-ig, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990 Deér József: A pápaság és a normannok, Attraktor, 2010 Egres, J. Odo: Szent Bernát élete és tanítása, Budapest: Szent István, 1990 Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Budapest: Szent István, 1967 Fergusson, Everett: A keresztyénség bölcsője, Budapest: Osiris, 1999 Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937 Fischer-Fabian, Siegfried: Nagy Károly, az első európai, Budapest: Corvina Kiadó, 2000 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007 Kármán Miklós: Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága, 1909 Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001 Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001 Leclercq, Jean: Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003 Molnár Tamás: Az egyház, évszázadok záradoka, Budapest: Szent István Társulat, 1997 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): Nagy Károly (742–814), Budapest: Gabo, 2014 Rác Jenő Ferenc: Aurelius Augustinus világnézete, Gyula, 1937 Runciman, Steven: A keresztes hadjáratok története, Budapest: Osiris, 2002 Southern, R. W. A nyugati társadalom és az egyház a középkorban, Budapest: Gondolat, 1987 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007

HT ETRRV51 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV50 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A reformáció kora: Kálvin János				
• A XV-XVI. század egyházi és társadalmi viszonya, illetve szellemi irányzatai • Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása • Kálvin első genfi tartózkodása • Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái • Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megteremtése, exilium • Strassbourg 1538-41 • Újra Genfben 1541-től • Ordonances Ecclésiastiques • Az egyház feladata, szolgálatai • Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál • Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai • Egyház és állam kapcsolata • Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata • Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából • Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Forráselemzés				
Kötelező irodalom:				
Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994. McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996. Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003 Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.				
Ajánlott irodalom:				
Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975. Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909 Pruzsinszky P., Kálvin János, Pápa, 1909 Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943. Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986. Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907. Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983. Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997. O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998. Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907. Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909 Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996. Révész I., A reformáció. Debrecen, 1932.				

Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
 Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994.
 McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
 Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

HT ETRRV52 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV51 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrechti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
1. 15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés

Kötelező irodalom:

Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.
 Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.
 J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.
 K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.
 Theologiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei

Ajánlott irodalom:

Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906
 Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.
 Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.
 Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936.
 A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.
 Bodoky R., Livigstone, Budapest, 1969.
 Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.
 Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.
 Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
 M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.
 M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.
 M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.

J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.
 Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.
 Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.
 Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.
 J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.
 Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.
 Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.
 Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

HT ETRRV54 - MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és helyzete Magyarországon a középkor folyamán.				
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.				
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.				
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.				
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.				
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.				
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.				
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.				
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.				
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.				
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.				
12. A reformáció és az iskolaügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.				
13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.				
Évközi tanulmányi követelmények:				

Óralátogatás
Kötelező irodalom:
Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907). Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.); Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)
Ajánlott irodalom:
Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986); Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977); Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985); Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.); Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRRV55 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Földvárné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV54 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Földvárné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények).				
2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszassága, elnyomás a törvények ellenében.				
3. Protestáns egyházszervezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása.				
4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében.				
5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására.				
6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején. Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása.				
7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével.				
8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második harmadában. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak.				
9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés.				
10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében.				
11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen.				
12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolutiok.				
13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései.				
14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére.				
15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Óralátogatás				

Kötelező irodalom:	
Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907)	
Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp.1949. Reprint Sárospatak 1995.)	
Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)	
Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.)	
Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.)	
Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.)	

HT ETRRV56 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Földvárné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Földvárné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A XIX. századi Európa politikai és vallási küzdelmeinek a magyarországgal való összefüggésének bemutatása, megértése, a magyarság és a protestantizmus érdekeinek világossá tétele. Új egyházi lehetőségek a dualizmus korában, majd az I. világháború egyházakra gyakorolt hatásának bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
• Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása, egyház- és valláspolitikája; a római katolikus restaurációs törekvések és a protestantizmus elleni támadások megújulása. • Vallásügy a reformországgyűléseken, alkotmányos küzdelem a vallásegyenlőségért. • A református és evangélikus egyházak közötti uniós-törekvések újjáéledése: a "kéri szerződés" (1830) és a "nagygeresdi egyezés" (1833). • Az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc és a protestáns egyházak viszonya. Az 1848:XX. tc. előzményei, tartalma és jelentősége. • A szabadságharc leverése; a megtorlás és az elnyomás (abszolutizmus) kora: a provizorium, a Bach-korszak, a "protestáns páten" és az ellene való védekezés és küzdelem, a "protestáns páten" visszavonása, az "Októberi Diploma", az 1867. évi május 15-i rendelet. • A protestáns (református) iskolaügy és iskolák helyzete az abszolutizmus korában; a pesti református (közös protestáns) főiskola és gimnázium. • A kiegyezés előzményei, tartalma, vallásügyi és egyházipolitikai jelentősége, valamint hatása a magyarországi protestantizmusra, a magyarországi protestantizmus közjogi helyzete a dualizmus korában, az áttérések, a vegyes házasság és az abból származó gyermekek vallása, az "elkeresztelések", az "egyházipolitikai törvények", a tábori lelkesedés, küzdelem a vallásegyenlőségért. • A közoktatásügy a dualizmus korában; a "népiskolai törvény" és a református iskolaügy, Eötvös József oktatás- és iskolapolitikája és a református művelődés- és neveléspolitika, kollégiumaink helyzete, élete és jelentősége a dualizmus korában, a külföldi (protestáns) tanulmányutak (peregrináció) a XIX. században. • A református egyház belső (szervezeti) élete a dualizmus korában; az 1881. évi debreceni zsinat és előzményei, az új egyházalkotmány, a szervezetileg "egységes református egyház", a "közalap" (domestica), a nyugdíjintézet, özvegy- és árvaegylet. • Ideológiák és teológiai irányzatok a dualizmus korában, és ezek hatása a magyarországi protestantizmus (református egyház) életére és munkájára: szabadelvű irányzatok: racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus (ide értve a pánszlávizmust is), új ortodoxia, a Magyar Protestáns Egylet és az "új-ortodoxia" küzdelme (Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Ballagi-Filó vita), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az "ébresztő teológia", a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. • Kísérlet a katolikus-protestáns reunióra, valamint a református-evangélikus uniós törekvések újabb fejleményei.				

- Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában). - A "szekták" ("kisegyházak") és keletkezésük okai, történetük alakulása, a református egyház viszonya a szektákhoz, és "szektakérdéshez". - Az I. világháború és a református egyház.
Évközi tanulmányi követelmények:
Óralátogatás
Kötelező irodalom:
Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907) Bíró Sándor - Bucsay Mihály - Tóth Endre - Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949) Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
Ajánlott irodalom:
Révész Imre [ifj.]: Révész Imre élete 1826-1881 (Debrecen, 1926)

HT VPPGV44 - PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozóval, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Mi a pasztorálpszichológia? 2. A pszichoterápia és a lelkigondozás kapcsolata 3. Mit tanulhatunk a mélylélektantól? 4. Mit tanulhatunk a humanista pszichoterápiától? 5. Mit tanulhatunk a logoterápiás pszichoterápiától? 6. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei 7. A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében 8. A segítség pasztorálpszichológiai szemlélete 9. A beszélgetés vezetése 10. Villámbeszélgetések 11. A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel				
Kötelező irodalom:				
Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. Hézser Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás). Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992. Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009				
Ajánlott irodalom:				
Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999. Hézser Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás) Hézser Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997. Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002. Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn, 2004. Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen, 2003.				

Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
 Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen, 1999.
 Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München, 1988.
 Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn, 2000.
 Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
 Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
 Ziemer, Jürgen: Seelsorgelehre, 2. Aufl., Göttingen, 2004.

HT DOERV29 – DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV11 – Hitvallásismeret 2.	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Témaismertetés:				
1. A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147				
2. A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14				
3. Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142				
4. A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. MCGB: 176-181.				
5. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.).				
6. Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405.				
7. Az Ige hármasság alakja és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170.				
8. Az Írás magyarázása és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183.				
9. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29.				
10. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i> , Budapest, 2000 (TKSZ)				
Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i> , Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD)				
Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Budapest, 1995 (McGB)				

HT DOERV16 – DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV29 – Dogmatika prolegomena	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszeri a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
2. A trinitástan. Bibliái alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
3. A teremtő és gondviselő Isten
4. A láthatatlan világ és az ember
5. Jézus Krisztus személye
Évközi tanulmányi követelmények:
Referátum
Kötelező irodalom:
Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába. Budapest, 1995. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.
Ajánlott irodalom:
M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969. Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT DOERV17 – DOGMATIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerzi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk. 2. Az engedelmesség, szenvedés kereszt 3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel 4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés 5. Megtérés, újjászületés 6. A Szentlélek személye és munkája 7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása 8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem 9. Az egyház szolgálai, a kálvini négyes rend 10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok 11. Eszkhatológia				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest, 1995. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995.				
Ajánlott irodalom:				
Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962.				

John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977.
Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.
Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966.
Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkatológia. Budapest, 2001.
Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990.
Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.

HT VPPGV93 – BEVEZETÉS A KATECHÉZISBE				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV70 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A katechetika tárgy a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A gyülekezet pedagógiai feladatai 2. Gyermek a családban 3. Nevelői attitűdök 4. Nehézségek a családi nevelésben 5. A konfirmáció története és aktuális problémái 6. A konfirmációi oktatás tartalma 7. A konfirmációi oktatás módszertana 8. Az ifjúság vallásossága 9. Csoportmódszerek az ifjúsági munkában 10. A felnőttoktatás alkalmai a gyülekezetben				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat: F. J. Mönks – A.M. Knoers, Fejlődéslélektan, Budapest 2004. c. könyv tartalmi ismeretének a felmérése.				
Kötelező irodalom:				
Imre Lajos, Katechetika, Bp. 1941. Enyedy Andor, A magyar református káteisírodalom, Budapest, 1928. Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. Dr. Gyökössy Endere, Hogyan tartsunk gyermekbibliaórát, Budapest 1992. Dr. Gyökössy Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39. Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet)				

HT VPPGV94 – GYÜLEKEZETPEDAGÓGIA				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV93 – Bevezetés a katechézisbe	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Bevezetés a katechézisbe elméleti szinten megismert eljárási módok és módszerek műhelymunkaszerű kipróbálása mintanyag kidolgozásával az egyes korosztályok számára. Egyéni, valamint csoportmunkával, s az eredmények reflektálásával fejlesztjük a hallgatók készségét tartalmi blokkok, ill. egész éves tanmenetek megtervezésére, az életkor-adekvát feldolgozási módok, tanítási módszerek és eszközök megtalálására, valamint az egyes foglalkozások szakszerű előkészítésére és szervezésére. Ebben a tanegységben biztosítunk helyet a katechézis történetének az áttekintésére az egyháztörténet kezdetétől napjainkig.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyén katechézis története a kezdetektől a reformációig 2. A reformáció hagyományai a katechézisben 3. Új fejlemények a XX. században				

4. A magyar református katechézis története
5. Fiatal szülők „szemináriuma” a keresztyén nevelésről
6. Gyermekestentiszeleti munkaterv és egy foglalkozás előkészítése
7. A konfirmandusokkal folyó munka módszerei és egy óraterv kidolgozása
8. Ifjúsági csendeshét megtervezése
9. Bibliaiskola tartalmi és módszertani terve
10. Beteg- és családlátogató csoport felkészítése (munkaterv)
Évközi tanulmányi követelmények:
Házi dolgozat készítése, amelyben az 5-10. témakörök közül kettő részletes kidolgozása történik meg
Kötelező irodalom:
Segédkönyvek, segédanyagok

HT VPPGV95 – VALLÁSDIDAKTIKA GYAKORLAT 1.				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV71 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A gyakorlati lelkipásztori munka egyik lényeges és hangsúlyos része a katechézis. A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, valamint a metodikai felkészültség fejlesztése a konkrét gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az óravázlat- és bírálatkészítés gyakorlatába				
2. A csoport, ill. a gyakorlat helyszínének megismerése				
3. Hospitálás iskolai hittanórán				
4. Gyakorlati hittanoktatói munka vegyes csoportban 3. osztályos tananyag alapján				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), hospitálás a kijelölt alkalmon, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
MRE Hit- és erkölcs tan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2. Gyermekek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2. Ever Kuijt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. MRE Hit- és erkölcs tan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2. Gyermekek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2. Ever Kuijt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.				

HT VPPGV96 – VALLÁSDIDAKTIKA GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV95 – Vallásdidaktika gyakorlat 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				

A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, a metodikai felkészültség fejlesztése a gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, szolgálati helyzetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az óravázlat-készítés alapszabályai. A használandó módszerek és eszközök kiválasztásának modelljei, lehetőségei. A hallgatóknak lehetőségük lesz óvodai, általános iskola alsó- illetve felső tagozat, valamint középiskolás fiatalok között végzett hittanoktatói munkába betekinteni. Az adott foglalkozások témái az adott csoport tanmenetétől függően változóak, de a kurzus indulásakor ismeretesebbek lesznek a hallgatók számára.

Évközi tanulmányi követelmények:

Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), rendszeres hospitálás, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok.
 Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest, 1996.
 Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

HT HIMGV66 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek az egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait
- ismerje meg a humanista metrikus énekek csoportját

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei 2. Biblia és ének: ▪ Az Ószövetség tanítása az éneklésről ▪ A Zsoltárok Könyve ▪ Az Újszövetség tanítása az éneklésről 3. A reformátorok tanítása az éneklésről: Kálvin és az egyházi ének 4-5. A genfi zsoltároskönyv keletkezése 6. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században 7. A 16. századi magyar históriás énekstílus 8-10. A 16. századi magyar egyházi énekstílus 11. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században 12. A humanista metrikus énekek
Évközi tanulmányi követelmények: A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga. Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok: Kívülről 5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 50, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 96, 97, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 133, 134, 135, 136, 138, 140, 146, 150. Kottából 1, 22, 30, 35, 40, 50, 51, 92, 99, 102, 103, 107, 113, 119, 128, 143. A félév során felmondandó tételek listája: Kívülről: 10 db, a fenti listából szabadon választott zsoltár valamint az alábbi dicsérek: 292, Uram, bocsássad el Szolgádat békével 383, Magasztalja az én lelkem Az Urat mind éltiglen 227, Siess, keresztyén, lelki jót hallani 334, „Imádkozzatok és buzgón kérjete!” 581, Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege 462, Bocsásd meg, Úr Isten, ifjúságomnak 165, Irgalmazz, Úr Isten, immáron énnékem 184, Mindenek meghallják és jól megtanulják 444, Jer, dicsérjük az Istennek Fiát 192, Drága dolog az Úr Istent dicsérni 160, Fohászkodom hozzád, Uram, Istenem 157, Mindenkoron áldom az én Uramat 603, Ímhol vagyok, édes Uram, Istenem 173, Mely igen jó az Úr Istent dicsérni 234, Emlékezzél, Úr Isten, híveidről 168, Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben! 566, Téged, Úr Isten, mi, keresztyének dicsérünk és áldunk 561, Szent vagy örökké, Atya Úr Isten 380, Szent Ézsaiás így ír Krisztusnak szent születéséről 154, Ó, én két szemem, ti az Úrra nézzetek 545, Jövel, Szentlélek Úr Isten

409, Jer, dicsérjük e szent napon a mi Urunkat
326, Mindenható Úr Isten, mi, bűnös emberek
170, Az Úr Istent magasztalom
373, Csillagoknak teremője
507, Krisztus feltámad a igazságunkra
163, Ne szállj perbe énvelem
231, Könyörögjünk Istennek ő Szentlelkének
224, Ím, bėjöttünk nagy örömben
222, Nagy hálát adjunk az Atya Istennek
223, Meghódol lelkem tenéked, nagy Felség
281, Mondjatok dicséretet
467. Mennynek és földnek nemes teremője

Kottából: 7 db, a fenti listából szabadon választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

584, Emlékezzél, mi történék, Uram mirajtunk
182, Örül mi szívünk, mikor ezt halljuk: a templomba mégyünk
661, Szívem megalázzván, tehozzád megyek
403, Jer, mindnyájan öröljünk
497, Jézus, Istennek Báránya
221, Adjunk hálát mindnyájan az Atya Úr Istennek
166, Áldj meg minket, Úr Isten, a te jóvoltodból
172, Aki veti segedelmet
174, (vagy 177, 181), Jer, örvendezzünk az Úr Istennek
324, Hiszünk egy Istenben, mennyei Atyánkban
241, Tökéletes volt minden tekintetben
284. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.
Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: A Ráday Gyűjtemény évkönyve II (1981), 57–73.
Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. Magyar Egyházzene I (1993/1994), 12-17.
Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. Zsoltár I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.
„...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).
Bourgeois, Loys: A muzsika igaz útja. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről.* Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. IAH Bulletin 11. 6-31. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 778-797.

Dobszay László: *A magyar népének I.* Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai.* Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

[Ecsedi Zsuzsa \(szerk.\): Énekkincstár. Evangélikus énekeink kézikönyve: Budapest: Luther Kiadó, 2017.](#)

[H. Hubert Gabriella: Éneklés a magyarországi reformáció első két századában.](#) In: Kiss, Erika; Zászkaliczky, Márton; Zászkaliczky, Zsuzsanna; Székely, Júlia (szerk.) [Ige-Idők: a reformáció 500 éve: 2017. Magyar Nemzeti Múzeum, április 26 - november 5.](#) Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, (2018) 175–183.

H. Hubert Gabriella: Gyülekezeti énekek Balassi Bálint és Rimay János Istenes éneki kiadásában.
LELKIPÁSZTOR 94 (2019), 174–176

H. Hubert Gabriella: Luther és az éneklő egyház: Adiaphoron. In: A lutheri reformáció 500 éves öröksége. Szerk. Fabiny Tibor. Budapest, Luther Kiadó 2018, 123–129

H. Hubert Gabriella: A reformáció gyülekezeti énekeinek emlékezete a 16-18. századi énekeskönyvi kánonban.
In: Száraz, Orsolya; Fazakas, Gergely Tamás; Imre, Mihály (szerk.) A reformáció emlékezete: Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. században. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó 2018, 228–245

H. Hubert Gabriella, Vadai István, Ecsedi Zsuzsanna, Hubert Gabriella (Sajtó alá rendezte), Vadai István (Sajtó alá rendezte), Ecsedi Zsuzsanna (Sajtó alá rendezte): Evangelikus és református gyülekezeti énekek (1601-1700). Budapest, Balassi Kiadó 2016.

H. Hubert Gabriella: A régi magyar gyülekezeti ének. Budapest, Universitas 2004.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Papp Anette.: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár.* (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei.* (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: „*A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséret*” – Népénektáraink tegnap és ma. Az „Éneklő Egyház” megjelené-sének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

HT HIMGV67 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:**Egyházi ének:**

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16. századi német korálról
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit
- mélyítse el a genfi zsoltárról szerzett ismereteit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából.

A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárhelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. *Theológiai Szemle* 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 737-750.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 436-451.

Csomasz Tóth Kálmán: A négyszáz éves genfi zsoltár magyar tanulságai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 481-490.

Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. *Magyar Egyházzene* VI. (1998/1999), 133-141.

Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekoktatás, in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 491-519.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 778-797.

Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 10 (1968), 11–36.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzene történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.

Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.

Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)

Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch?* 2., durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001

Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.

Mahrenholz, Christhard – Söhngen, Oskar – Schlißke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.

Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.

Rößler, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.

Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMGV70 - Egyházi ének és zenetörténet 3

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Kredit:	Előtanulmányi kötelezettség:	
			-	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve:	Értékelés módja:
Papp Anette		ősz	magyar	Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
			3	írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató nagy vonalakban ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig. Ismerje meg a gregorián műfajokat és a liturgikus struktúrákat. Ismerje meg az *egyházi évkör* ünnepeit.

2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenetörténetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzeneink örökségét.

3. A hallgató ismerje meg a 17. században keletkezett magyar eredetű dicséret-anyagot.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1. A gregorián ének vázlatos története, Az egyházi év

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése, használata; a legfontosabb graduálforrások

2. A graduálkönyvek műfajai

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

4. A 17. SZÁZADBAN KELETKEZETT MAGYAR EREDETŰ REPERTOÁR

1. Történeti bevezetés
2. A 17. századi népének hagyományos rétege
3. A 17. századi népének „barokkos” rétege

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárhelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 9, 20, 22, 30, 35, 40, 50, 75, 102, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

261, Uram Isten, siess minket megsegíteni

268, Istennek Báránya, ki bűnünket elveszed

298, Adj békét a mi időnkben

585, Úr Isten, te tarts meg minket

371, Új világosság jelenék

374, Ó, népeknek Megváltója

381, Küldé az Úr Isten

481, Örvendezzen már e világ

543, Jövel, teremő Szentlélek

681, Krisztus, ki vagy nap és világ

Éneklő Egyház (katolikus énekes könyv): 20. Menj el sietséggel

Evangélikus Énekeskönyv: 108. Szentháromság, egy Istenség

6 db graduál-ének.

491, Paradicsomnak te szép élő fája

447, Jézus Krisztus, egy Mesterünk

211, Szent Isten, noha néked

313, Megáll az Istennek ígéje

238, Eltévedtem, mint juh, eltévedtem, mint juh

475, Én Istenem! Sok nagy bűnöm

352, Örülj, szívem, vigadj, lelkem

541, Jövel, Szentlélek Úr Isten, töltsd be

401, Krisztus Urunknak áldott születésén

515, Krisztus, virágunk

414, Ó, jöjjetek, hívek ma lelki nagy örömmel

RÉ 1948: 207. Seregeknek hatalmas nagy Királya.

Kottából: 7 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

262, Ha te meg nem tartasz, Uram Isten

267, Urunk, irgalmaz nekünk!

300, Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek

567, Téged, ó, Isten, dicsérünk
 486, Királyi zászlók lobognak
 505, Emlékezzünk e napon
 376, Ó, jöjj, ó, jöjj, Immánuel
 562, Ó, mi szent Atyánk, irgalmas és kegyes
 652, Látod, Úr Isten, szívünket
 602, Krisztus, én életemnek te vagy reménysége
 196, Dicsőült helyeken, mennyei paradicsomban
 495, Ó, ártatlanság Báránya
 296, Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság
 456, Győzhetetlen én köszálom
 504, Feltámadt a mi életünk
 433, Az esztendő fordulóján
 484. Királyi zászló jár elől
 RÉ 1948:
 157, Könyörülj rajtunk Úr Isten
 176, Szent, szent, szent a seregeknek Ura.

Kötelező irodalom:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czegléd Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár *Gál élete, művei és kora (1512?–1575)*. Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czegléd Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czegléd Sándor: „Emberi hagyományok ostromozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: A *Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.

Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 431–434.

Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.

Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.

Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.

Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.

Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.

Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.

Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.

Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.

Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztetésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásokat szorgalmasan megtisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.

Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.

H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene* VII (1999/2000), 327–366.

H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.

Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretok. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.

Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretok és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.

Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.

Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.

Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.

Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Papp Anette: *Gregorián eredetű népelemek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez I.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénekünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III.* Budapest 1977, 102–133.

HT HIMGV71 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népénekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A 16. század magyar dallamai*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: *A magyar egyházi népének vázlatos története*. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás, Budapest 2003. 778-797.

Dobszay László: *A magyar népének I.* Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenei történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

HT BTHBV73 - BIBLIAI TEOLÓGIA (ÓSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Zh, szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól; b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről; c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek 2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája 3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben 4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések Nagy teológiai témák részletes elemzése: 5. Kiválasztás 6. Bűn és bűnbocsánat 7. Messiás és eszchatológia 8. Ember és a nemiség 9. Szeretet és gyűlölet				
Évközi tanulmányi követelmények:				
1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%) 2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)				
Kötelező irodalom:				
G. von Rad (2000, 2001): <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i> Osiris Kiadó, Budapest. Claus Westermann (1993) <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata.</i> Budapest Hans W. Wolff (2001) <i>Az Ószövetség antropológiája,</i> Pápa-Budapest: PRTA-Harmat				
Ajánlott irodalom:				
Tóth Kálmán (1979): <i>Ószövetségi biblia teológia</i> (jegyzet). Budapest.; H. W. Wolff (2001): <i>Az Ószövetség antropológiája.</i> Harmat-PRTA, Budapest. W. Bruegemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.</i> Fortress Press, Minneapolis. R. Albertz (1992): <i>Religionsgeschichte Israels.</i> Vandenhoeck & Ruprecht Uő. (1994): <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament.</i> Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky. James Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,</i> London, 1999 Brevard S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context,</i> London, 1985 Brevard S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments,</i> London, 1992 Hartmut Gese: <i>Zur biblischen Theologie,</i> München, 1977 W. Eichrodt (1933-39): <i>Theologie des Alten Testaments I-III.</i> Klotz Verlag, Stuttgart / <i>Old Testament Theology I-II.</i> Louisville, Kentucky. W. H. Schmidt (1987⁶), <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.</i> Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn. Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.				

HT BTHBV74 – BIBLIAI TEOLÓGIA (ÚSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárv szakmai tartalma elsajátításának célja:				

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése
2. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei
3. A bibliai teológia története és mai kérdései
4. Keresztelő János
5. Jézus Krisztus igehirdetése
6. Jézus Krisztus etikája
7. Jézus Krisztus tettei
8. Jézus Krisztus méltóságjelzői
9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
10. Az ősgyülekezet és Jakab teológiája
11. Az apostoli zsinat
12. Pál apostol személye
13. Pál krisztológiája
14. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése
15. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal
16. Kereszttség, úrvacsora, Lélek és karizmák
17. Pál etikája és antropológiai fogalmai
18. A késői Páli levelek teológiája
19. János teológiája 1. Krisztológia
20. János teológiája 2. Jézus Krisztus küldetése – Paraklétosz – eszkhatológia, koinónia
21. A Jánosi levelek és a jánosi kör kérdése
22. A Jelenések könyvének teológiája
23. A Zsidókhoz írt levél teológiája
24. A katolikus levelek teológiája

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.

Kötelező irodalom:

Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Budapest: KRE, 2004.
L. Goppelt, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest, 1992.
E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004

Ajánlott irodalom:

Biblikus teológiai szótár. Szent István Társulat, 2009.
B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.
J. Gnillka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzal szók*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999.
Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT DOERV30 – ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ethosz és etika 2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia 3. Evangélium és törvény 4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat 5. Rendek, mandátumok és intézmények 6. I. zárthelyi dolgozat 7. A keresztyén ókor etikái 8. A skolasztika etikája 9. A reformáció etikája 10. A liberális teológiai etika 11. A 20. századi protestáns etika 12. II. zárthelyi dolgozat				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok megírása				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993 Szathmáry Sándor: Theológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990 Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997				
Ajánlott irodalom:				
Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992 Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001 Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999 Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989 Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994 Pinckaers, Servias: A keresztyén erkölcszociológia forrásai. Budapest, 2001 Weber, Helmut: Általános erkölcszociológia. Budapest, 2001 Weber, Helmut: Speciális erkölcszociológia. Budapest, 2001				

HT DOERV31 – ETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV30 – Etika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre				

tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) 2. A beszéd etikája (III. parancsolat) 3. Ünnepek és munka (IV. parancsolat) 4. A tisztelet etikája (V. parancsolat) 5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat) 6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) 7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) 8. Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) 9. A bűnös vágy (X. parancsolat)
Évközi tanulmányi követelmények:
Házi dolgozat
Zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982 Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994 Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993
Ajánlott irodalom:
A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT VPPGV72 – KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköreibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képesse váljanak nevelési célok és lelkigondozói szempontok egyidejű érvényesítésére.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Elsajátítandó készségek, kompetenciák: ▪ A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkigondozói feladatok felfedezése ▪ Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által ▪ Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében.				
A tantárgy programja: 1. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai 2. A kollégiumi nevelés funkciói 3. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai 4. Közösségépítési feladatok és módszerek 5. Műhelymunka 6. Az egyéni lelkigondozás alkalmi				

7. A segítő beszélgetés
8. Hospitálás
9. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben
10. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszere
11. Műhelymunka
Évközi tanulmányi követelmények:
Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel
Kötelező irodalom:
Ld. ajánlott irodalom
Ajánlott irodalom:
Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976. Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992. Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997. Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981. Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001. Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990. Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000. Rácz J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998. Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003. Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996. Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993. Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

Szaktanódszertan

HT VPPGV97 - HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 1. (VALLÁSDIDAKTIKA I.)				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2/4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A vallásdidaktika feladata 2. Főbb didaktikai koncepciók I. 3. Főbb didaktikai koncepciók II. 4. A tantervkészítés alapelvei 5. Oktatási célok a vallásnevelésben 6. Az óra-előkészítés lépései 7. Az óra felépítése 8. A bibliatanítás didaktikai elvei 9. A bibliatanítás céljai 10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I. 11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II. 12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat				

Kötelező irodalom:

K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000

Ajánlott irodalom:

H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
Ch. Grethlein, Fachdidaktik Religion, Göttingen 2005.

HT VPPGV98 - HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 2. (VALLÁSDIDAKTIKA II.)

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2/4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavasz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának módszertana
3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája
4. Az etikai tananyag oktatásának módszertana
5. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája
6. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
 Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
 Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
 G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
 Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
 Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

Dobos L., Játék a hittanórán, Abaliget 2002.
 H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996.
 F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997.
 J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992.
 F. Oser/ W. Althof, Moralische Selbstbestimmung, Stuttgart 1992.
 R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
 G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
 Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
 G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
 V. Pfeifer, Didaktik des Ethikunterrichts, Stuttgart 2003.
 R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT VPPGV99 - HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 3. (HITÉLETRE NEVELÉS)

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2/4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy vizsgálja a vallásosság jelentőségét az egyén és a társadalom életében, a vallásosság alakulásának életkori sajátosságait, valamint a vallási szocializáció hatásait. Rámutat a vallásosság fejlesztésének pedagógiai lehetőségeire, sorra veszi azokat a célokat és feladatokat, amelyeket a keresztyén nevelésnek be kell töltenie.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Vallás és vallásosság 2. Vallás és hit 3. A vallásosság élettörténeti fejlődése I. 4. A vallásosság élettörténeti fejlődése II. 5. A vallásstanár személye 6. Vezetői attitűdök 7. Az érett vallásosság ismérvei 8. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben I. 9. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben II. 10. A keresztyén nevelés feladatai 11. A keresztyén nevelés céljai 12. A valláspedagógia története 13. A valláspedagógia főbb koncepciói				
Kötelező irodalom:				
Boross G., Bevezetés a valláspedagógiába (jegyzet) Pálhegyi Ferenc, Pedagógiai kalauz, Budapest 1997. Németh Dávid, Hit és nevelés, Budapest, 2002.				
Ajánlott irodalom:				
H. Schmidt, Leitfaden Religionspädagogik, Stuttgart 1991. G.R. Schmidt, Religionspädagogik, Göttingen 1993. Ch. Grethlein, Religionspädagogik, Berlin, New York 1998. J. Kunstmann, Religionspädagogik, Tübingen-Basel 2004.				

HT VPPGV100 – IKT ÉS KOLLABORÁCIÓS TÉR A HITTANOKTATÁSBAN				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 2/4	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV97/127 – Vallásdidaktika I. HT VPPGV98/128 – Vallásdidaktika II.	
Tantárgy előadója: Dr. Szászi Andrea	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Írásbeli beadvány
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
▪ Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában ▪ Csoportos munkában együttműködési képesség, ▪ Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója ▪ Egymás munkájának értékelése és segítése				
A tantárgy programja:				
1. Tankönyvismeret 2. Tanári segédkönyvek használata 3. Hospitálás (megfigyelési feladatokkal) 4. Hospitálási megfigyelések kiértékelése 5. Szaktudományos elemző munka meghatározott tananyaghoz 6. Didaktikai analízis készítése				

7. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk
8. Segédanyagok felkutatása és használata
9. Oktatási segédeszközök használata
10. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel
Évközi tanulmányi követelmények:
Házi dolgozat
Kötelező irodalom:
11. és 12. osztályos hittankönyvek és tanári segédkönyvek Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek, Módszer- és ötletgyűjtemények, Lexikonok

HT VPPGV101- SZAKOS, SZAKMÓDSZERTANI GYAKORLATKÍSÉRŐ SZEMINÁRIUM (HITTANÁR)				
Tantárgy felelőse: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2/4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
Gyakorlóiskolai gyakorlat , amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 30 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, a Szentendrei Református Gimnázium és a KRE további gyakorlóiskolái adnak helyet.				